

Úgy látszik, sokan bíznak a híres szegedi Anna-víz gyógyító hatásában, mert amióta újra ott folyik régi helyén, felnöttek és gyerekek, öregek és fiatalok keresik föl üvegekkel, poharakkal, de „csapból” is isznak belőle. A buszra, villamosra várakozók is szívesen töltik ott a várakozás perceit, körbe ülve a kőpadon a szépen rendbe hozott virágos kis parkban, sközben elolvassák a kőtöslapon a forrás történetét, adatait, valamint azt, hogy „...különbösen emésztőszervi betegségek esetén hasznos...”

Nem mindegy, hogyan beszélünk róla...

A szexuális felvilágosítástól a terhesgondozásig

Évszázadokon keresztül tabu téma volt. Nem lehetett beszélni róla, nem lehetett tárgyalni. Napjaink egyik központi témája lett. Soha még ennyit az ember szexuális életével nem foglalkoztak, mint manapság. Kell, hogy így legyen, sok minden okán. A szexuális felvilágosítás az emberiség életének legfontosabb részéhez, harmonizációjához elengedhetetlenül szükséges, és része a családi életre nevelésnek. Egy valamit azonban nem mindegy. Jelesül az, hogyan beszélünk róla...

— *Milyennek látja az orvos a szexuális felvilágosítás jelen gyakorlatát? — ezt kérdeztem dr. Rapcsák Vilmos megyei szülész főorvostól.*

— A szexualitás az ember életének legintimebb szférája, fontos életre, de nem főszereplője. A szexuális felvilágosítás helytelensége a mindennapok gyakorlatában pontosan abból adódik, hogy ez a tényt nem veszi tudomásul. A szexualitást kiemeli, hangsúlyozza, elkülöníti az ember életének számos összetevőjétől. A helytelen felvilágosítás direkt módon és módszerekkel dolgozik, tehát közvetlenül és csak a nemiség, mint biológiai aktus kérdéskörével foglalkozik. Holott az ezzel kapcsolatos ismereteket a két nem bonyolult, kapcsolatának részékként, e viszony egyik összetevőjeként kellene beépíteni a személyiségbe.

— *A szexuális felvilágosítás már a családban elkezdődik. Tevéys felfogás szerint a szülő feladata csak az, hogy elmondja gyermekének, milyen tablettákkal kell védekeznie, vagy azt, milyen is tulajdonképpen a nemiség aktus. Erre természetesen a szülők nem szívesen vállalkoznak. De nem is erre van szükség. Illetve erre — egy bizonyos korban, ha problémaként, kérdésként merül fel a gyerek részéről — természetesen válaszolni kell. A felvilágosítás első és alapvető színtere a család, melyben nem az előbb említett közvetlen módszerekkel lehet és kell a gyereket felvilágosítani. A szülők mindegyikét úgy nevelhetjük szexuálisan, hogy példát mutatnak a két nem közötti harmonikus kapcsolatára. Egymáshoz való viszonyuk modellként szolgál egy életre, és szinte észrevétlenül épül be a gyerek szemléletébe, s lesz része szexuális kultúrájának.*

— *Mi a pedagógusok feladata?*

— Az iskola optimális esetben már a családban szerzett és sok esetben egyáltalán nem tudatos szexuális ismeretanyagra építhet. A pedagógustól szintén nem azt kell elvárni, hogy például a lányokat a fogamzásgátlás különféle módszereire tanítsa meg, vagy ismeresse meg őket a terheség különféle tünetivel. Mindezek a nasznos ismeretek épüljenek be szervesen a családdal, az összetartozással, az érzelmeikkel foglalkozó órák anyagába. A szexualitás tanításánál elfelejtik sokan hangsúlyozni az érzelmi szerepét, a érzelmi motiváció fontosságát. A szexet, mintegy az ember lelkivilágától teljesen függetlenül létező biológiai aktust kezelik és oktatják még sokan. Jóllehet a mai felnőttek sem készültek fel még a felvilágosítás feladatára, nekik is hiányosak az ismereteik e téren.

— *A felvilágosítással szemben gyakran és sokan lépnek fel azzal az indokkal, hogy túlságosan korán felkelti a szexuális érdeklődést.*

— Napjainkban az akcelaráció, a jelenlegi fiatal nemzedéknek az előzőnél gyorsabb serdülése minden vonatkozásban, így a szexuális érettség szempontjából is tény. Az érdeklődés korai megnyilvánulásának inkább ez az oka. Problémát az jelenti, amikor a szellemi fejlődés nem tart lépést a fizikai-biológiai előrehaladással. Konkrétan akkor, amikor a fiatalok éretlenül, lelkiileg-érzelmileg-tudatilag felkészületlenül, mintegy sportból vagy szórakozásból kezdik el a szexuális életet. Nem ők hibáztathatóak ezért, hiszen nem tanulták meg, nem tanították meg nekik, hogy a szex az több és más, mint a két nem testi kapcsolata. Ennek okán égnék ki még fiatalon. A korai negatív élmények viszont a formális házasság előtti tanácsadás.

— *Ideális esetben sem „kötelező” és szükséges rossz” a házasság előtti felvilágosítás, melynek tulaj-*

donképpen a családtervezésben kellene kiteljesednie. Tény, hogy sok esetben formális intézmény, amely akkor töltene be igazán szerepét ha egy orvos, egy pszichológus és egy szociológus alkotta csoport foglalkozhatna a házasulandókkal. A cél az lenne, hogy alaposan megismerve őket, a tanácsadó csoport segítsen nekik a szexuálisan és érzelmileg harmonikus családi élet kialakításában.

— *A szexuális felvilágosítás szorosan és elválaszthatatlanul kötődik a családi életre nevelés fogalmához. A terheség alatti gondozás nemkülönben.*

— A korszerű terhesgondozás nem más, mint a megelőzésre alapozott szülészeti gyakorlat egyik feltétele. A jó terhesgondozás a zavartalan szülés biztosítja. Feladata: figyelemmel kísérni a terheség lefolyását, és szükség esetén kezeléssel biztosítani az egészséges állapotot. Egyik fontos feltétele a gondozási hálózat, területi-intézeti egység kiépítése, amely biztosítja a terheség alatt jelentkező szövődmények kivizsgálását és kezelését. Ideális lenne, hogy minden esetben egy orvos kitétele, illetve orvos kísérelje végig a terheséget a fogamzástól a szülésig.

A terhesgondozás komplex tevékenység. Az orvostudomány a terhes egészségének védelmére nemcsak szakmailag ügyel, hanem a szociális gondozás is feladata, tehát szemmel kell kísérnie a családi munkahelyi körülményeket is. Ez a biztosíték arra, hogy felkészítsük a terhes nőt állapotának legnehezebb feladatára, a szülésre.

Kalocsai Katalin

Hal a ketrecben

Új, korszerű nagyüzemi halhústermelési eljárással kísérleteznek a túrkevei Vörös Csillag Termelőszövetkezetben. A sikerrel kecsegtető új technológia szerint a halakat hálóval körbevont ketrecekben tartják, s hízalják a vízben. A két-nyaras pontyok negyedkilós átlagsúllyal kerülnek a ketrecekbe, s a számítástechnika segítségével októberig el kell érniük a másfél kilós súlyt. A ketreces tartás ugyanis csak ebben az esetben ígér-

Harmincezen már bizonyították

Jól dolgoznak a fiatalok

Féldő az építőtáborokban

Az építőtábori évad alapos előkészítése, a pontos foglalkoztatási terv, s nem utolsósorban a diákok lelkesedése meghozta gyümölcsét: a június 20-i tábornyi-tás óta már két építőtábori turnus csaknem 30 ezres kollektívája bizonyította, hogy a sűrű nyári időnyeladatok elvégzésében kiemelkedő teljesítményekre képesek — mondották a KISZ KB építőtáborok bizottságának az MTI munkatársának. Együttal hozzáfűzték, hogy az augusztus 14-ig zárásig további 30 ezer középiskolai, főiskolai és egyetemista veszi ki részét az önkéntes nyári munkából.

A 92 központi táborhelyen, valamint a megyei szervezős és a főiskolai-egyetemi építőtáborokban az eddigi tapasztalatok szerint jól dolgoznak a fiatalok; szinte mindenütt túlteljesítették az előírt alappartát.

Az építőtáborok mintegy háromnegyed része a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok munkáját segíti. Az első táborlakók többsége a szőlőket művelte, kukoricát cimerzett a

gazdaság gyümölcsöseiben szüretelte a meggyet, a rizsfoglalkoztatási terv, s nem utolsósorban a diákok lelkesedése meghozta gyümölcsét: a június 20-i tábornyi-tás óta már két építőtábori turnus csaknem 30 ezres kollektívája bizonyította, hogy a sűrű nyári időnyeladatok elvégzésében kiemelkedő teljesítményekre képesek — mondották a KISZ KB építőtáborok bizottságának az MTI munkatársának. Együttal hozzáfűzték, hogy az augusztus 14-ig zárásig további 30 ezer középiskolai, főiskolai és egyetemista veszi ki részét az önkéntes nyári munkából.

A legtöbb diákot eddig a Bolyi Mezőgazdasági Kombinát táboraiiban fogadták, ahol a két turnusban összesen 2200-an cimerették a kukoricát. Sok száz segítő kezlet kaptak az ország különböző vidékeiről a kecskeméti, a békéscsabai, a szegedi, a debreceni, a hatvani és a nagykőrösi konzervgyárak.

A nyár végéig 3200 szakmunkástanuló 8 szakmai építőtáborban tesz tanúbizonyságot elméleti-gyakorlati ismereteiről. A budapesti 43. sz. Állami Építőipari Vállalat vezetői így összegezték az első két építőtábori turnus tapasztalatait: a fiatalok teljesítménye a vártnál nagyobb, munkafegyelmük pedig kifogástalan. Ha-

sonlóan értékelték a Budapesti Lakásépítő Vállalatnál építőtáborozó diákok tevékenységét is.

Miként minden évben, e nyáron is sok sportoló dolgozik a táborokban. Bicskénél, az M1-es autópálya építésénél ökölvívók segítettek, Vaskúton kosárlabdázók végeztek mezőgazdasági munkát, a lakiteleki Szikra Termelőszövetkezetben pedig 9 egyesület csaknem 100 ifjúsági labdarúgója vette ki részét az időnyelmunkákból.

Több helyütt külföldi diákokat is fogadtak. Az első két turnusban több mint 800 lengyel, NDK-beli és bolgár fiatal tevékenykedett a táborokban, s a „második féldőre” még több vendéget várnak.

A hagyományoknak megfelelően a napi munka mellett kulturális és sportprogramokban is bővelkedik a táborélet. Gyakran szerveznek politikai vitafórumot, és mindenütt megemlékeznek arról, hogy 25 évvel ezelőtt szerveztek először építőtáborokat hazánkban.

Klubbarátok Árpádhalmon

Művésznegyed a kúriában

Károlyi gróf gazdatisztje tudta, hogyan kell kényelmes berendeznie komotös vidéki életét — már ami a tárgyi feltételeket illeti. Szolidabb kastélynak beillő kúriája ma is ép, sőt a jövőt szolgálja. Alsótárgozatos kisgyerekek tanulják a hajdani nappaliban az ábc-t. A falakon öreg keretekbe foglalt fotókról mosolyognak, szemlélődnek a „nyugatosok”, kihívó, harcoss pillantást lövell az attilás Petőfi, mellette az idősödő Arany arcképe látható. Kívül az évtizedes fák között drótkerítés, betonjárda, az udvaron modern, kiszolgáló épületek.

Árpádhalom. Csongrád megye északnyugati csücskében lassan, de biztosan elnéptelenedő település. Már tanácselnök „sem jár” a mintegy 800 lakosnak, a nagymagocsiai gondoskodnak rólok. Július 15-én, csütörtökön este mégis másfél-ezren közönteek jó éjszakát!

A helybeliek fürkésző tekintete kíséretében egyremásra kanyarodtak a teherautók, buszok, Zsigulik és Trabantok a kastély udvarára. Még mindig jönnek, motyogta egy fogatlan néni. Meglepetésébe öröm is vegyült, kapható kőbányai sör. Sietőre fogta hát lépteit a kocsmá felé. A kúria udvarán talpalatnyi hely is alig akadt, lassan, a tápei sofőr bosszankodott is, nem tud megfordulni. A helyszűke nem okozott gondot az utasoknak, gyorsan a fűre dobálták poggyászukat, matra-

cokat, sátrakat, hálósákokat. Néhány pillanat elteltével a teherkocsi curikkolhatott kifelé. Úgyesen szerkesztett tépkép fehérlett az öreg épület falán. Megtudni róla, hol az információs iroda, hol a stúdió, hol a művésznegyed, a kölcsönző, a sportpálya.

Pitvarosi, tápei, dorozsmai, eperjesi, szegvári, vásárhelyi, csongrádi, makói fiatalok produkáltak egyre nagyobb hangzavart, ráadásul a stúdióból is dallamos discoszámok harsogtak. Megérte hát a kúria a második megyei ifjúsági klubtalálkozót.

— Megéri még a századikat is — mondta a harcshabujos, Szabó Tamás, a nagymagocsiai művelődési ház igazgatója. Vasárnapig sok mindent csinálunk. Megtanulnak a gyerekek lovasekével szántani, fogatot hajtani, lőni. Vadban gazdag a mi vidékünk.

Negyvenes éveit tapossa, ám ifjú hévvel kardoskodik a találkozó mellett.

— Megbuktak az országos találkozók, túl nagy volt a tömeg azokon. De a miénk, az igen.

A kastély előtt fapadok, asztalok. Egyikhez dorozsmai fiúk telepedtek. Nevetgélve söröztek. Ki trikóban, ki fűrdónadrágban, ki félmeztelen, farmerben. „Legalább hat” éve teljes erőből ügyködünk az otthoni klubban.” „Fogadjunk, hogy itt is megnyerjük a focibajnokságot!” „Népzenei találkozókat, közös kirándulásokat szervezünk, most is a Balatonról jövünk.” Egy-más szavába vágva mesélne órákig Ötvös László, Dudás Tibor, Takács Károly, ha lenne rá idő. De nincs. Főzőverseny kezdődik, halat hoztak, lelkesen kötötték, menjek kóstolni.

Kiss István 25 bordányi klubost hozott Árpádhalomra. Tekintélyes természetével, rezignált tekintetével, vállára vetett két-három fényképezőgéppel, fiatalos öltözékkel rendkívüli jelenségnek tűnt. 21 éve népművelő Bordányban, Annak idején a színművészeti főiskolára jelentkezett, de mondja tovább 6:

— Szerencsére kirúgtak;

így 20 éve játszhatok közösségi szerepet. Színpadom, Bordány. Szövköfönök, plakátot, rajzokat, székert hordok, egészségügyi felvilágosítást tartok, nyugdíjintézetek, ha kell. Leginkább a klubmozgalomért tett erőfeszítéseimet ismerték el. Nagy pátozzsal beszél, benem ébrednek a tisztelet, amikor azt fejtegeti, kell a felkészültség, a tudás, a rátermettség, a népművelőnek, de ha nem alázattal végzi munkáját, nem szolgálhat akarja az embereket, akkor szimpla értelmiségivé válik.

Sötétedett. A szabad konyha tizen fölött rotyogtak a pörköltök, paprikások, Csizs István, a Szeged Étterem mesterszakácsa felülvett az izekre, ő döntött a bográcsok sorrendjéről. Akik nem érték a tűz köré, rendezkedtek a sátrakban. Mosolygó arccal, ismerkedő társaságokat lestünk Czako Jánossal, a megyei KISZ-bizottság munkatársával, a megyei klubtanács titkárával. Örült a kezdeti sikernek.

— Az első, tavalyi találkozóknra 120-an jöttek el. Idén 300 fiatalra számítottunk. 500-an is vagyunk már. Azt hiszem mégis olyan nagy vallságban a klubmozgalom, hiába hallani e véleményét úton-útfélen.

Akikkel Árpádhalmon találkozunk, azoknál biztos nincs. A rendezők elégedettek lehetnek, nemhiába terveztek hónapok óta, nemhiába kutatták idős emberek után, akik még ismerik például a kaszás aratást, Börművesek, fazekasok, kosárszónók, virágkötők sem hiába látogatnak bizonnal a találkozók fiataljaihoz. Azok nemcsak a szórakozást keresik, készek a tanulásra is. S kik hívóztak? Talán éppen azok a népművelők, fiatalok maradtak le a háromnapos találkozóról, akiknek a legnagyobb szükségük lett volna az ottlétre: ötleket, ismerősöket, tapasztalatot, s kedvet szerezni a közösségteremtő klubélethez. Példának okáért a szegedi kluboktól sem lehet messzebb Árpádhalom, mint a makóiaktól

Mag Edit